

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 351

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2023.30.08>

РОЛЬ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА В АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА ГРОМАДЯН КОРИСТУВАННЯ ПРИРОДНИМИ ОБ'ЄКТАМИ ПРАВА ВЛАСНОСТІ НАРОДУ УКРАЇНИ

Брановицький Віктор Володимирович,
orcid.org/0000-0002-4339-2214

кандидат економічних наук, докторант
(Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
м. Харків, Україна),
адвокат, старший партнер
(АО «КБ Партнерс», м. Київ, Україна)

Статтю присвячено визначенню ролі юридичних осіб публічного права в адміністративно-правовому забезпеченні реалізації права громадян користування природними об'єктами права власності народу України. Для її досягнення у статті розкрито розмаїття юридичних осіб публічного права, що функціонують у галузі природокористування. Серед їх різновидів виокремлено природні заповідники і парки, науково-дослідні установи та вищі навчальні заклади, інші державні підприємства, установи.

Проведено аналіз правових засад їх діяльності на прикладі Положення про Національний природний парк «Гомільшанські ліси». Встановлено належні природним заповідникам і паркам компетенцію, зокрема в частині охорони територій та природних ресурсів, науково-дослідної роботи, освітньо-виховної і рекреаційної діяльності. Названо основні доступні їм для реалізації покладених на них повноважень інструменти діяльності публічної адміністрації, до яких віднесено адміністративні акти у формі дій та реальні дії.

Окреслено головне призначення діяльності цих суб'єктів, яке полягає у тому, що природні парки і заповідники виконують важливі публічну функції і завдання, необхідні для забезпечення шанобливого ставлення з боку природокористувачів до оточуючого людину навколишнього середовища, безпечного і раціонального використання природних ресурсів у процесі реалізації громадянами права користування природними об'єктами права власності народу України, відтворення й охорони природних ресурсів, науково-обґрунтованої діяльності суб'єктів публічної адміністрації з питань публічного адміністрування галузі природокористування тощо.

З'ясовано, що їх діяльність і мета заснування безпосереднім чином пов'язані із реалізацією правомочностей громадян, пов'язаних із природокористуванням, створенням

для цього необхідних умов (наприклад, для організованого відпочинку, екскурсій, інших видів природокористування у рекреаційних цілях) і забезпеченням їх здійснення раціональним і безпечним (насамперед для довкілля) шляхом з тим, щоб вона не виснажувала природні ресурси, не призводила до зникнення рідкісних та таких, що перебувають під цією загрозою, природних ресурсів тощо.

Підкреслено, що юридичні особи публічного права, зокрема природні парки і заповідники, виконують важливу, невід'ємну і самостійну роль в адміністративно-правовому забезпеченні реалізації права громадян користування природними об'єктами права власності народу України на локальному рівні, безпосередньо пов'язаному із поведженням людини з природою, на що вказують, щонайменше, покладені на них функції і завдання, надані їм повноваження і компетенція із використання інструментів діяльності публічної адміністрації тощо.

Ключові слова: природокористування, право користування природними об'єктами права власності народу України, юридичні особи публічного права, природні заповідники і парки, публічна адміністрація, адміністративно-правове забезпечення.

THE ROLE OF PUBLIC LAW ENTITIES IN ADMINISTRATIVE AND JURISDICTIONAL SUPPORT OF THE REALISATION OF CITIZENS' RIGHT TO USE NATURAL OBJECTS OF PROPERTY RIGHTS OF THE PEOPLE OF UKRAINE

Branovytskyi Viktor Volodymyrovych,
orcid.org/0000-0002-4339-2214
PhD in Economics, Doctoral Student
(Yaroslav Mudryi National Law
University, Kharkiv, Ukraine),
Attorney at Law, Senior partner
(Law Firm "KB Partners", Kyiv, Ukraine)

The article discusses the definition of the function of public law institutions in providing administrative and judicial support for the realisation of citizens' rights to use natural objects that are part of Ukrainians' property rights. To achieve it, the article reveals the variety of legal entities of public law operating in the field of nature management. Natural parks and reserves, higher education and research organisations, as well as other government enterprises and institutions, are some of their many kinds.

An analysis of the legal basis of their activities on the example of the Regulation on the HOMILSHANSK FORESTS National Natural Park was carried out. It has been established that nature reserves and parks are particularly qualified to conserve areas and natural resources, conduct research, and conduct educational and recreational activities. The main instruments of public administration activity available to them for the implementation of the powers assigned to them are named, which include administrative acts in the form of actions and real actions.

The primary goal of these subjects' activities is described and it is to ensure that natural parks and reserves perform important public functions and tasks necessary to ensure a respectful attitude on the part of nature users to the human environment, safe and rational use of natural resources in the process of citizens' exercise of the right to use natural objects of property rights of the people of Ukraine, reproduction and protection of natural resources, scientifically grounded activities of public administration entities on public administration of the field of nature management, etc.

It is discovered that their activities and the reason for their establishment are directly related to the implementation of citizens' rights related to nature management, creating

the necessary conditions for this (for example, for organized recreation, excursions, and other types of nature management for recreational purposes) and ensuring their implementation in a rational and safe (primarily for the environment) way so that it does not deplete natural resources, does not lead to the disappearance of rare and endangered natural resources, etc.

It is emphasized that legal entities of public law, in particular natural parks and reserves, play a significant, inalienable and independent role in the administrative and legal support of the realization of the right of citizens to use natural objects of property rights of the people of Ukraine at the local level, directly related to the treatment of a man with nature, as indicated, at least, by the functions and tasks assigned to them, the powers and competence granted to them to use the tools of public administration, etc.

Key words: nature management, the right to use natural objects of property rights of the people of Ukraine, legal entities of public law, nature reserves and parks, public administration, administrative and legal support.

Постановка проблеми. Набуття Україною статусу кандидата у члени ЄС обумовлює спрямованість її подальшого активного розвитку насамперед за напрямком модернізації та оптимізації публічного адміністрування з питань забезпечення реалізації конституційних прав і свобод громадян, що становлять собою основне підґрунтя функціонування будь-якої сучасної європейської держави та життєдіяльності суспільства. Тому одним із нагальних питань, поставлених перед вченими-правознавцями, є підготовка наукових обґрунтувань шляхів удосконалення інституційних і правових засад створення ефективних умов для реалізації належних громадянам правових можливостей.

У зв'язку з цим важливо підкреслити, що сьогодні для нашої держави все ще властива ситуація, за якої значна кількість конституційних прав і свобод громадян не мають під собою належного адміністративно-правового підґрунтя у вигляді розроблених на нормативному рівні і впроваджених у практику механізмів їх реалізації й забезпечення з боку суб'єктів публічної адміністрації, а також достатніх наукових у цій сфері. Одним з таких прав є належне громадянам право користування природними об'єктами права власності народу України.

Крім того, доречно також зауважити, що тематика публічного адміністрування галузі природокористування загалом також все ще не повністю охоплена сучасними науковцями. Зокрема, правовий статус, роль і значення, особливості функціонування окремих суб'єктів публічної адміністрації не знайшли свого відображення на сторінках наукової літератури у необхідному обсязі. Як наслідок, певні суб'єкти все ще не визнаються окремими вченими як такі, що здійснюють власний, вагомий внесок в адміністративно-правове забезпечення реалізації прав і свобод громадян. Насамперед маємо на увазі суб'єктів публічної адміністрації, які не належать до органів публічної влади, серед яких вважаємо за доцільне згадати юридичні особи публічного права. Викладене зумовлено тим, що вони виконують різносторонню і багатофункціональну діяльність, яка має самостійне значення для забезпечення реалізації прав і свобод громадян на практиці. Однак у законодавстві, яке встановлює правові засади адміністративно-правових відносин користування природними об'єктами, що належать народу України на праві власності, майже відсутні правові норми з питань діяльності зазначених суб'єктів і їх компетенції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У загальних рисах певні питання належності юридичних осіб публічного права до суб'єктів публічного адміністрування та їх діяльності загалом і зокрема у галузі природокористування були розглянуті у наукових працях і навчальних матеріалах, авторами яких є В. М. Бевзенко, Р. С. Мельник,

Ю. О. Легеза та інші вчені. Однак, по-перше, як були вище вказано, адміністративно-правові дослідження за цією тематикою все ще не набули комплексного і цілісного характеру і чимало питань все ще потребують ґрунтовних наукових розробок. По-друге, сьогодні відсутні наукові напрацювання, пов'язані із визначенням засад, сутності та особливостей здійснення адміністративно-правового забезпечення реалізації права громадян користування природними об'єктами права власності народу України та ролі юридичних осіб публічного права у ньому.

Цілі статті. У зв'язку з цим, метою нашої статті є визначення ролі юридичних осіб публічного права в адміністративно-правовому забезпеченні реалізації права громадян користування природними об'єктами права власності народу України. Її досягнення дозволить наголосити на значенні юридичних осіб публічного права у виконанні даного публічного завдання, поставленого перед суб'єктами публічної адміністрації, та сформулювати повноцінну уяву про їх розмаїття, компетенцію та важливість врахування при нормативному закріпленні механізму публічного адміністрування в окресленій сфері. Це, зі свого боку, дасть змогу сформулювати сучасний, відповідний правовим реаліям та європейським цінностям і стандартам, належний інституційний та нормативно-правовий базис для реалізації вказаного конституційного права громадян. Враховуючи викладене, сформульована мета дослідження потребує виконання наступних завдань: ознайомитись із розмаїттям юридичних осіб публічного права, що функціонують у галузі природокористування, здійснити аналіз правових засад їх діяльності на прикладі окремого з них, встановити належні їм компетенцію та доступні їм для реалізації покладених на них повноважень інструменти діяльності публічної адміністрації, окреслити головне призначення діяльності цих суб'єктів і з'ясувати, який вони здійснюють внесок в адміністративно-правове забезпечення реалізації права громадян на користування природними об'єктами права власності народу України.

Виклад основного матеріалу. Розпочинаючи виконання перерахованих завдань, коротко нагадаємо, що юридичні особи публічного права (установи, заклади, державні підприємства, організації тощо), які не мають статусу органу публічної влади, створюються рішеннями останніх і належні до об'єктів публічної власності [1, с. 162–163], що також визначається рішеннями органів публічної влади. Їх належність до суб'єктів публічної адміністрації набуває все більшого визнання [1, с. 162–164; 2, с. 11], зокрема, в силу того, що воно виконують окремі публічні (невладні) функції соціального, суспільно-державного значення [1, с. 163] та перебувають у сфері управління органів публічної влади.

Серед таких суб'єктів у сфері природокористування можна назвати, по-перше, **різноманітні природні заповідники і парки**, зокрема, але не виключно, визначені у Переліку цілісних майнових комплексів державних установ та організацій, що передаються до сфери управління Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів [3]. Наприклад, до них належать: Поліський природний заповідник [4], Рівненський природний заповідник [5; 6], Національний природний парк «Гомільшанські ліси» [7; 8] та інші, а також, не визначені цим Переліком, наприклад, природний заповідник «Древлянський» [9; 10], Чорнобильський радіаційно-екологічний біосферний заповідник [11; 12] та багато інших. Рішення про їх створення та Положення про них затверджуються нормативно-правовими актами Президента України [5; 7; 9; 11] та центрального органу виконавчої влади, який формує та реалізує публічну політику у сфері охорони довкілля та природокористування [4; 6; 8; 10; 12], відповідно (з напрямками їх діяльності ми ознайомимось нижче під час вивчення конкретного прикладу функціонування цієї категорії суб'єктів публічної адміністрації);

По-друге, **науково-дослідні установи** (тобто діяльність яких зосереджена саме на науково-дослідній діяльності, ми їх виносимо окремо, оскільки заповідники й парки виконують також ряд інших функцій), вищі навчальні заклади (ми їх відносимо до цієї групи, оскільки зазвичай обидві групи суб'єктів в межах даного пункту виконують функції як із проведення науково-дослідної діяльності, так і з надання освітніх послуг, щонайменше з питань підготовки аспірантів і докторантів, однак з точки зору адміністративно-правового забезпечення реалізації досліджуваного нами права громадян їх науково-дослідна діяльність, на нашу думку, є основною). Наприклад, такими є:

1) державна установу «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», яка створена постановою Президії НАН України № 309 від 03.11.2010 р., підпорядкована Національній академії наук України і входить до складу Відділення економіки НАН України. Вона діє з метою проведення наукових досліджень, спрямованих на отримання та використання нових знань у галузі економіки природокористування та сталого розвитку, доведення наукових і науково-технічних знань до стадії практичного використання, забезпечення економічного обґрунтування формування і реалізації державної політики у сфері використання та охорони природних ресурсів і сталого розвитку України, провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти та підготовки висококваліфікованих наукових кадрів, задоволення соціальних, економічних і культурних потреб та інноваційного розвитку держави [13];

2) Український науково-дослідний інститут екологічних проблем, створений ще у радянські часи та підпорядкований наразі Міністерству захисту довкілля та природних ресурсів України, основними напрямками діяльності якого є розроблення правових, нормативних, економічних та організаційних основ управління природоохоронною діяльністю; розвиток наукових основ екологічного моніторингу та управління екологічним станом вод річкових басейнів; вирішення наукових проблем екологічної експертизи та екологічного аудиту; розроблення комплексних природо- та водоохоронних заходів на регіональному, галузевому рівнях, а також на рівні окремих підприємств і об'єктів господарювання; розроблення заходів з ліквідації наслідків надзвичайних екологічних ситуацій природного та антропогенного походження; розроблення систем та методів управління промисловими відходами; аналіз стану повітряного басейну та розроблення заходів щодо його охорони; наукове забезпечення розвитку мереж природних територій, що підлягають особливій охороні тощо [14];

3) інші науково-дослідні установи, зокрема визначені у «Переліку державних підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Міндовкілля та суб'єктів господарювання, повноваження з управління корпоративними правами держави щодо яких здійснює Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України» [15];

4) низка вищих навчальних закладів, які повністю або окремі підрозділи яких (інститути, факультети, кафедри) спеціалізуються на юриспруденції (насамперед мова йде про конституційне, адміністративне, екологічне, земельне галузі права), економіці природокористування, державному управлінні та інших сферах життєдіяльності суспільства та функціонування держави, які стосуються природокористування, охорони довкілля та їх адміністративно-правового забезпечення (наводити їх приклади не станемо, оскільки їх функціонує велика кількість і більшість із них є загальновідомими).

По-третє, **інші державні підприємства, установи** тощо. До цієї категорії юридичних осіб публічного права належить, наприклад, державне підприємство «Адміністрація

морських портів», яке, зокрема, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 17 липня 2019 р. № 670 взаємодіє з Державною екологічною інспекцією з метою забезпечення дотримання законодавства про охорону навколишнього природного середовища у разі виявлення випадків скидання суднами (плавзасобами) забруднюючих речовин у межах акваторії морського порту [16]. Крім того, окремі з суб'єктів, віднесених до цієї групи, включені до Переліків цілісних майнових комплексів державних підприємств, установ та організацій, що: передаються до сфери управління Державного агентства меліорації та рибного господарства [17]; передаються до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України [18]; належать до сфери управління Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України та суб'єктів господарювання, повноваження з управління корпоративними правами держави щодо яких здійснює Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України [15] тощо.

Окреслене, дає змогу сформуванню загальної уяви про те, що юридичні особи публічного права налічують собою значну кількість суб'єктів, яких можна класифікувати за основним призначенням, напрямками діяльності, правовим статусом тощо. Їх широке розмаїття зумовлено різностороннім характером їх діяльності, поверхневий аналіз якої вже дозволяє стверджувати, що функціонування даної категорії суб'єктів публічної адміністрації дозволяє охопити у контексті публічного адміністрування широкий спектр, умовно кажучи, вузьких питань природокористування, які не належать до юрисдикції органів публічної влади, але формують собою основи їх діяльності (наприклад, з точки зору діяльності науково-дослідних установ) та/або сприяють виконанню певних публічних функцій, та/чи мають самостійне значення, безпосереднім чином пов'язане з реалізацією прав громадян на користування природними об'єктами права власності народу України.

Підтвердження та наочну демонстрацію вказаного пропонуємо здійснити за допомогою аналізу правових засад діяльності окреслених суб'єктів на конкретному прикладі, для чого ми обрали для вивчення Положення про один із перерахованих природних заповідників і парків. Даний вибір обґрунтовано тим, що на дану категорію юридичних осіб публічного права, які функціонують у галузі природокористування, на нашу думку, покладено найбільш широкий перелік функцій і завдань порівняно з іншими, названими вище, різновидами даних суб'єктів публічної адміністрації.

У ракурсі вказаного, уточнімо, що вивчення низки положень про заповідники й парки вважаємо зайвим, оскільки по суті вони усі здійснюють однотипну діяльність, за виключенням окремих особливостей (до такого висновку ми дійшли завдяки ознайомленню із вказаними положеннями [4; 6; 8; 10; 12] під час здійснення підготовчих дій до дослідження (збору, попереднього вивчення, систематизації інформації), його проведення та викладу його основних матеріалів у межах нашої статті).

Отже, опираючись на вказане та рухаючись далі, за напрямком виконання цілей статті, зазначимо, що аналіз Положення про Національний природний парк «Гомільшанські ліси» [8] (далі – Парк) (обраний для прикладу, що було аргументовано вище) дав змогу визначити низку особливостей, властивих даній категорії юридичних осіб публічного права, які дозволяють чітко окреслити специфіку їх правового статусу і компетенції, встановити зв'язок їх діяльності із забезпеченням реалізації права громадян користування природними об'єктами права власності народу України, визначити їх призначення і роль у ньому.

Маємо на увазі, що ці суб'єкти створюються насамперед з метою збереження, відтворення та раціонального використання природних об'єктів, що мають важливе природоохоронне, естетичне, наукове, освітнє, рекреаційне та оздоровче значення

[8]. З огляду на це, їх діяльність і мета заснування безпосереднім чином пов'язані із реалізацією правомочностей громадян, пов'язаних із природокористуванням, створенням для цього необхідних умов (наприклад, для організованого відпочинку, екскурсій, інших видів природокористування у рекреаційних цілях) і забезпеченням їх здійснення раціональним і безпечним (насамперед для довкілля) шляхом з тим, щоб вона не виснажувала природні ресурси, не призводила до зникнення рідкісних та таких, що перебувають під цією загрозою, природних ресурсів тощо [4; 6; 8; 10; 12].

Викладене підтверджується закріпленими у Положенні про Парк публічними завданнями, покладеними на нього: збереження ландшафтної та біотичної різноманітності; науково-обґрунтоване ведення господарської діяльності та рекреаційного використання території; проведення науково-дослідних робіт, розробка наукових рекомендацій з питань охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів; створення умов для різних видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням встановленого режиму охорони його природних комплексів та об'єктів; проведення екологічної освітньо-виховної роботи тощо [8]. Для їх реалізації на посадових осіб цих суб'єктів покладаються зокрема такі повноваження:

1) в частині охорони територій та природних ресурсів у їх межах, здійснюваній службою охорони Парку, яка входить до складу служби державної охорони природно-заповідного фонду України,: вимагати від громадян і службових осіб припинення протиправних діянь, пояснень стосовно скоєних правопорушень; перевіряти у них посвідчення на право перебування, використання природних ресурсів і здійснення іншої діяльності; складати протоколи про порушення вимог законодавства, надсилати їх відповідним органам для притягнення винних осіб до відповідальності та ін. [8];

2) в частині науково-дослідної роботи, здійснюваної науковим відділом Парку,: проводити інвентаризацію природних об'єктів, наукові дослідження і спостереження за станом і змінами природних комплексів та ведення Літопису природи; приймати участі у екологічних, регіональних, галузевих, державних і міжнародних програмах; розробляти заходи і рекомендації щодо відновлення та підтримання стабільності природних екосистем; надавати дозволи стороннім науковим організаціям і дослідникам на проведення наукових досліджень на підставі виданих органами публічної влади дозволів; вести первинний облік кадастрових відомостей на території Парку [8];

3) в частині освітньо-виховної діяльності, які здійснюються підрозділом з екологічної освіти,: прогнозувати віддалені наслідки втручання людини у природу; впроваджувати нові форми і методи екологічної освіти і виховання; організовувати діяльність музеїв, еколого-освітніх центрів, бібліотек, виставок тощо; співпрацювати з громадськими, державними та міжнародними еколого-освітніми організаціями та ін. [8];

4) в частині рекреаційної діяльності: створювати умови для організованого та ефективного туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності з додержанням режиму охорони природних комплексів і об'єктів зокрема шляхом організації та облаштування туристичних та екскурсійних маршрутів, еколого-освітніх стежок, координації діяльності суб'єктів рекреаційної діяльності, створення і ведення інформаційного банку даних щодо рекреаційних заходів тощо; обґрунтовувати і встановлювати допустимий рівень антропогенного навантаження на території, природні комплекси і об'єкти Парку; організовувати інформування відпочиваючих, туристів зокрема стосовно екологічної культури, бережливого та гуманного ставлення до природи тощо; розробляти рекомендації щодо організації надання платних рекреаційних послуг відповідно до законодавства та ін. [8].

З викладеного бачимо, що природні парки і заповідники виконують важливі публічну функції і завдання, необхідні для забезпечення шанобливого ставлення з боку

природокористувачів до оточуючого людину навколишнього середовища, безпечного і раціонального використання природних ресурсів у процесі реалізації громадянами права користування природними об'єктами права власності народу України, відтворення й охорони природних ресурсів, науково-обґрунтованої діяльності суб'єктів публічної адміністрації з питань публічного адміністрування галузі природокористування тощо. Для їх виконання, як випливає з наведених вище даних, вони уповноважені переважно на використання таких інструментів, як адміністративні акти у формі дій та реальні дії. Наприклад, мова йде про необхідні дії, вчинювані під час інформування природокористувачів, облаштування маршрутів і стежок, прогнозування, ведення первинного обліку, отримання пояснень, складання протоколів, комунікації з органами публічної влади тощо. Застосування саме названих інструментів під час такої діяльності є загальною практикою, тому, на нашу думку, у межах даної статті зазначене не потребує додаткового аналізу і підтвердження, що однак може й має становити собою окремий предмет дослідження у контексті ґрунтового наукового пізнання інструментів і механізмів публічного адміністрування у вказаній сфері.

Окреслене свідчить, що юридичні особи публічного права, зокрема природні парки і заповідники, виконують важливу, невід'ємну і самостійну роль в адміністративно-правовому забезпеченні реалізації права громадян користування природними об'єктами права власності народу України на локальному рівні, безпосередньо пов'язаному із поведінням людини з природою, на що вказують, щонайменше, покладені на них функції і завдання, надані їм повноваження і компетенція із використання інструментів діяльності публічної адміністрації тощо.

Висновки. Таким чином, підсумовуючи викладене у статті, наголосимо на тому, що діяльність природних заповідників і парків, розглянута на прикладі Парку, має велике значення для реалізації права громадян на користування природними об'єктами права власності народу України, його забезпечення шляхом створення необхідних для цього умов та охорони навколишнього природного-середовища на рівні окремих регіонів і територій. І не дивлячись на те, що вони особисто не уповноважені на прийняття рішень у формі нормативно-правових та адміністративних актів, тим не менш, з аналізу Положення про зазначений Парк випливає, вони уповноважені на вчинення адміністративних актів у формі дій та здійснення реальних дій як інструментів діяльності публічної адміністрації, необхідних для виконання низки покладених на них публічних функцій і завдань. Вказане підтверджує належність цієї категорії суб'єктів до складу публічної адміністрації в Україні. Крім того, підкреслимо, що як випливає з аналізу їх положень, окрім виконання повноважень, які мають самостійне значення для адміністративно-правового забезпечення реалізації названого права громадян, вони відіграють сприяючу, допоміжну у роботі органів публічної влади (насамперед класичних суб'єктів адміністративно-правового забезпечення) роль.

У зв'язку з цим, наголосимо на тому, що необхідним і доцільним є здійснення подальших комплексних досліджень за напрямком адміністративно-правових засад і механізмів функціонування юридичних осіб публічного права, як, власне, й решти суб'єктів публічної адміністрації, у галузі природокористування. Їх результати дадуть змогу на лише розвинути й підняти на новий рівень науку адміністративного права (зокрема в частині концепції публічної адміністрації та системи її суб'єктів, з питань публічного адміністрування галузі природокористування та адміністративно-правового забезпечення реалізації прав і свобод громадян), а й становитимуть собою засади для наукового обґрунтування шляхів ефективної оптимізації інституційного забезпечення та напрямків удосконалення нормативно-правового базису реалізації права громадян користування природними об'єктами права власності народу України.

Список використаних джерел:

1. Мельник Р. С., Бевзенко В. М. Загальне адміністративне право : навч. посіб. / за заг. ред. Р. С. Мельника. Київ: Ваіте, 2014. 376 с.
2. Лєгєза Ю. О. Адміністративно-правові засади публічного управління у сфері використання природних ресурсів : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук. Спец. 12.00.07. Запоріжжя, 2018. 30 с.
3. Про передачу цілісних майнових комплексів державних установ та організацій до сфери управління Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2020 р. № 1628-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1628-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.05.2023)
4. Про внесення змін до Положення про Поліський природний заповідник : Наказ Міністерства енергетики та захисту довкілля України від 10 березня 2009 р. № 117. URL: https://mepr.gov.ua/files/docs/nakazy/2019/nakaz_556.pdf (дата звернення: 15.05.2023)
5. Про створення Рівненського природного заповідника : Указ Президента України від 3 квітня 1999 р. № 356/99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/356/99#Text> (дата звернення: 15.05.2023)
6. Про затвердження Положення про Рівненський природний заповідник у новій редакції : Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 14 серпня 2014 р. № 264. URL: https://mepr.gov.ua/files/uploads/nakaz_264_14.pdf (дата звернення: 15.05.2023)
7. Про створення національного природного парку «Гомільшанські ліси» : Указ Президента України від 6 вересня 2004 р. № 1047/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1047/2004#Text> (дата звернення: 15.05.2023)
8. Про затвердження Положення про національний природний парк «Гомільшанські ліси» у новій редакції : Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 30 вересня 2011 р. № 367. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0367737-11#Text> (дата звернення: 15.05.2023)
9. Про створення природного заповідника «Древлянський» : Указ Президента України від 11 грудня 2009 р. № 1038/2009. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1038/2009#Text> (дата звернення: 15.05.2023)
10. Про затвердження Положення про природний заповідник «Древлянський» : Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 20 грудня 2011 р. № 550. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0550737-11#Text> (дата звернення: 15.05.2023)
11. Про створення Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника : Указ Президента України від 26 квітня 2016 р. № 174/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174/2016#Text> (дата звернення: 15.05.2023)
12. Про затвердження Положення про Чорнобильський радіаційно-екологічний біосферний заповідник : Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 3 лютого 2017 р. № 43. URL: https://mepr.gov.ua/files/uploads/nakaz_43_03022017.pdf (дата звернення: 15.05.2023)
13. Про інститут / Офіційний сайт державної установи «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України». URL: <http://ecos.kiev.ua/about/> (дата звернення: 15.05.2023)
14. Український науково-дослідний інститут екологічних проблем (УКРН-ДІЕП) / Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів; Науково-дослідна установа «Український науково-дослідний інститут екологічних проблем» (УКРНДІЕП). URL: <http://www.niiep.kharkov.ua/laskavo-prosimo-na-sayt-ndu-ukrndiep.html-0> (дата звернення: 15.05.2023)

15. Перелік державних підприємств, установ та організацій, що належать до сфери управління Міндовкілля та суб'єктів господарювання, повноваження з управління корпоративними правами держави щодо яких здійснює Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. 2021 / Офіційний сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. URL: <https://mepr.gov.ua/news/37133.html> (дата звернення: 15.05.2023)

16. Про затвердження Порядку взаємодії державного підприємства «Адміністрація морських портів України» та Державної екологічної інспекції із забезпечення дотримання законодавства про охорону навколишнього природного середовища у разі виявлення випадків скидання суднами (плавзасобами) забруднюючих речовин у межах акваторії морського порту : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 липня 2019 р. № 670. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/670-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.05.2023)

17. Про передачу цілісних майнових комплексів державних підприємств, установ та організацій до сфери управління Державного агентства меліорації та рибного господарства : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2022 р. № 714-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/714-2022-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.05.2023)

18. Про передачу цілісних майнових комплексів державних підприємств до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 вересня 2013 р. № 773-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/773-2013-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.05.2023)